

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1995
FORFATTER:	Mogens Hansen
TITEL:	Skovløberhuset i Komarksbuskene.
KORT RESUME:	Traktørstedet ved Troldhedebanens trinbræt 1918 – 1970.

Skovløberhuset i Komarksbuskene

af Mogens Hansen

Efter at privatbanen Troldhedebanen var blevet anlagt fra Kolding til Troldhede i 1917, etableredes mellem Kolding og stationen i Bramdrupdam et trinbræt, der muliggjorde, at koldingenserne kunne tage med toget i skoven. Skovløberhuset blev placeret umiddelbart oven for trinbrættet. Ud over at være bolig for en skovløber var det også traktørsted for dem, der både ville nyde skoven og have en kop kaffe.

Komarksbuskene, der lå nord for Kolding Skov, ejedes af Kolding By. I 1580 skænkede Frederik II »Komarken« og »Emerholt« til Kolding By mod, at byen i løbet af to år skulle afskaffe alle de brandfarlige stråtage i byen. I 1765 købte borgmester Junghans på Kolding Købstads vegne den nærliggende Overmarken til byen ved auktionen over det kongelige ryttergods.

I begyndelsen af 1800-tallet var Komarksbuskene meget misrøgtet. Træerne var næsten helt forsvundet ved fældning eller tyveri, og området henlå som et stort kratområde. Glarmester T. Thomsen, der i 1830 var blevet eligeret borger, d.v.s. udvalgt til at bistå magistraten (borgmesteren) med de kommunale sager, satte sig for at gøre noget ved skoven. Han fik gennemført, at man ikke længere måtte fælde træer i skoven og samtidig et forbud mod, at kreaturer græssede i skoven. På byens bekostning satte man rydningsarbejde igang, der gravedes grøfter for at dræne jorden og hvert år plantedes nye træer. I løbet af 1830'erne blev der i alt plantet

13.723 nye træer - bøg, eg, poppel, pil, ask, el og gran. Det kan i detaljer følges i byens kæmnerregnskaber. Der blev plantet tjørn på de nyanlagte diger for at holde kreaturerne ude. På digerne blev også plantet frugttræer, mest æbletræer.

Midt i 1840'erne synes arbejdet at være tilendebragt. En ny skov voksede op i den smukke dal og en god kørevej forbandt »Buskene« med Kolding Skov. Som belønning fik glarmester Thomsen i 1842 Det Kongelige Danske Landhusholdningsselskabs sølvbæger.

I 1913 holdtes de første møder om anlæg af Troldhedebanen og stationernes placering, og i den sammenhæng drøftedes også vejforholdene til stationerne, bl.a. reguleringen af en vej fra Kolding Skov mod nord gennem Dyrehavegårds skov til et punkt i Komarksbuskene, hvor man påtænkte at anlægge et trinbræt for Troldhedebanen. Jordarbejdet i forbindelse hermed blev udbudt i de koldingensiske aviser i oktober 1914.

Troldhedebanen var færdiganlagt i juni 1917, og fra den 25. august 1917 kørte toget i ordinær drift med passagerer og gods. Endnu var trinbrættet i Komarksbuskene omtalt som »Knud Hansens Trinbræt« ikke anlagt, men vejen forbi Ankerhus til trinbrættet var heller ikke færdig.

Den 1. juni 1918 åbnede trinbrættet ved Komarksbuskene. Koldingposten skrev: »Trinbrættet, der således bliver den første station på Troldhedebanen fra Kolding, ligger på en køn

lille plet i Komarksbuskene, og der bliver herfra let adgang til Bramdrup Skov, så der er ingen tvivl om, at det i hvert fald om sommeren vil blive stærkt benyttet af koldingensere, der vil foretage en bekvem og billig tur ud i vor kønne omegn. Foreløbig må folk, som vil spise deres mad derude foruden madkurven selv medbringe de nødvendige drikkevarer, senere er det hensigten at opføre et hus, hvis beboere kan levere vand på maskine m.v. i lighed med, hvad der tidligere fandt sted på det gamle Louisehøj.«

At byrådet omfattede trinbrættet med stor interesse kan ses af, at byrådets årlige inspektionstur (hvori også deltog den lokale presse), der fandt sted den 11. juni 1918, gik med hestevogn ad Nørremarksvejen gennem Eksercermarken og Komarksbuskene til trinbrættet. Her ventede man med spænding på Troldhedebanetogets ankomst for at se, om trinbrættet nu også blev benyttet - og man kunne med glæde konstatere, at fire personer stod af ved trinbrættet.

I november 1918 bevilgedes 5000 kr. til et skovløberhus og i maj 1919 fremgår det af avisreferaterne fra et byrådsmøde, at skovhuset i Komarksbuskene er taget i brug, at værtsfamilien er flyttet ind, og at afholdsdrikke, kaffe m.m. kan fås. To måneder efter er byrådet på den årlige udflugt til kommunens forskellige ejendomme og jorder, bl.a. til »Skovhuset«, der af Kolding Avis omtales som »et nydeligt lille stråttækt skovhus i rødt og hvidt«. Her skulle man have spist medbragt smørrebrød i det fri og derefter fortsat til fods til Marielund » en tur forøvrigt, hvis landskabelige skønhed end ikke Vejle kan overtrumfe«, men regnen forhindrede denne del af programmet, så byrådsmedlemmerne måtte have smørrebrødsfadene på skødet på den videre vej

Skovløberhuset, foto fra 1920erne

med hestevogn til Marielund. Journalistens oplysning om, at huset var stråttækt kan ikke passe. Et par år senere fremgår det af et kommunalt regnskab, at taget bliver repareret med en understrykning af tegltaget.

Der var altså nu et »skovhus«, men hvad var det for et hus? Kolding Kommunes arkivalier gav ikke noget svar på dette, men i Kolding Stadsarkivs billedsamling fandtes et gammelt billede

med følgende tekst på bagsiden: »Gammelt hus i Starup købt til opstilling i Komarksbuskene«. Det lokalhistoriske arkiv i Starup kunne ikke give oplysninger om dette, men en efterlysning, som journalist Niels Gandrup bragte i Kolding Folkeblad i december 1994, gav resultat.

Det viste sig, at huset var bygget på matr. nr. 48 på Starup Vestermark mellem 1870 og 1872. Der lå flere mindre huse i dette område, men den lille husmandskoloni gik i opløsning, fordi husene lå så afsides, at de ikke kunne komme af med

deres mælk til Andelsmejeriet. Huset blev solgt til »Bøgeskov«, der må have videresolgt det til Kolding Kommune. Det har dog ikke været muligt at finde noget nedskrevet om dette, Et barnebarn af husets oprindelige beboere har imidlertid fået fortalt, at huset ikke længere lå i Starup, at hele den lille »by« var borte, og at det nu var Skovløberhuset. Det bekræftes af, at farmoderen gemte på billedet af Skovløberhuset, som det så ud i tyverne.

Den første beboer af Skovløberhuset var skov-

Huset i Starup under nedbrydning

opsynsmand A. Lauridsen, der blev i tjenesten til 1928, da han på grund af sygdom ikke længere kunne passe sit arbejde. Stillingen blev derefter besat med skovløber J. Fuglsang, der døde efter kun tre år. Herefter blev gartner Georg Petersen ansat i stillingen. Han fik som de tidligere løn som kommunal arbejdsmand. Efter nogle skærmydsler blev det i 1937 pålagt ham at melde sig ind i en afholdsforening, hvis han ville beholde sin stilling.

Georg Petersen og Jenny Petersen boede i Skovløberhuset, indtil de gik på pension i 1968, samtidig med at Troldhedebanen ophørte. I en artikel fra Kolding Folkeblad den 10. april 1965 fortalte ægteparret om de traditioner, der knyttede sig til Skovløberhuset. Spejderne havde i mere end 25 år været faste gæster 2. juledag. Andre havde gjort det til en tradition at drikke kaffe i Skovløberhuset pinsemorgen - en tradition, Lions Club i Bramdrupdam har genoplivet. I ferierne samledes de unge, der var hjemme på ferie, med gamle kammerater i Skovløberhuset.

Der var mange foreninger, specielt for unge, der havde udflugter til Komarksbuskene og i den forbindelse besøgte Skovløberhuset, hvor de købte kaffe og de traditionelle boller og lagkage. Det var simpelthen det billigste sted, og måske var det også derfor, vi kom der så tit. Jeg begyndte selv at komme der i slutningen af 40'erne og lige til skovløber Petersen holdt op. Jeg kom der mest med Vandrerlauget.

Det ny forpagterpar, Holger og Musse Lauridsen var slægtninge af den første opsynsmand Andreas Lauridsen. De genåbnede Skovløberhuset i august 1968 og ønskede at fortsætte traktørstedets traditioner suppleret med varme retter om vinteren. Kolding Kommunes udvalg for

byens jorder var interesseret i, at traktørstedet bibeholdtes, især efter at Marielundspavillonen var blevet nedrevet. Derfor bevilgedes også installation af vandkloset og afløb, hvilket Sundhedskommissionen nu også krævede for at stedet kunne fortsætte som traktørsted. Men efter de nye forpagteres overtagelse steg priserne, der blev beregnet drikkepenge, og Vandrerlaugets besøg blev færre.

Familien Lauridsen blev kun i Skovløberhuset i nogle få år. De flyttede aldrig derud, men beholdt deres lejlighed i byen. I vejviserens fagregister er Skovløberhuset anført under »Udflugtssteder« til og med 1970/71. Det var ikke længere så populært at tage i skoven og drikke kaffe. Derefter blev Skovløberhuset brugt som frokoststue for skovarbejderne og oplagsplads.

Fra oktober 1976 omdannedes Skovløberhuset til naturskole for Koldings kommunale skolevæsen på initiativ af Fælleslærerrådet. I 1981 prøvede Turistbureauet i samarbejde med Motel Tre Roser at genåbne Skovløberhuset for sommeren, men forsøget blev ikke gentaget.

I januar 1993 åbnede en skovbørnehave i huset, som stadig er der. Det er en underafdeling af den integrerede institution, Skovbrynet 1.

Lions Club Bramdrupdam står fortsat for morgenservertning i Skovløberhuset pinsemorgen.

Kilder

Komarksbuskene ved Kolding, Vejle Amts Årbøger 1929.
Forhandlingsprotokollerne for Kolding Kommune: Forskønnelsesudvalget, Markudvalget, Jernbaneudvalget, Udvalget for byens jorder mv., Økonomiudvalget, Byrådet.
Aviserne Kolding Folkeblad, Kolding Avis, Kolding Socialdemokrat og Venstrebladet.
Oplysninger modtaget af Eva Sejer Hansen, Vejle.